

2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-5-2>

УДК 336

Акименко О.Ю.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Чернігівський національний технологічний університет

Пономаренко В.С.

студент,
Чернігівський національний технологічний університет

Akyumenko Olena, Pomomarenko Vladislava

Chernihiv National Technological University

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ НА НАЦІОНАЛЬНУ ПЛАТІЖНУ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У статті доведено своєчасність дослідження проблеми приведення діяльності платіжних систем у відповідність до міжнародних стандартів з урахуванням гармонізації платіжного простору й того, що вирішення макроекономічних проблем національної економіки України найбільше пов'язане з можливостями впровадження європейського досвіду у сферу банківського обслуговування. Наведено визначення поняття «національна платіжна система», під яким розуміється сукупність інституційних та інфраструктурних елементів окремих платіжних систем, а також платіжних інструментів, договірних відносин та законодавчих норм, що забезпечують рух коштів між економічними суб'єктами в межах країни. Наведено низку основних характеристик нововведень, серед яких слід назвати міжнародний номер банківського рахунку (IBAN, International Bank Account Number); послідовність переходу на міжнародний номер банківського рахунку в різних секторах економіки; визначення переваг впровадження IBAN в український платіжний простір для клієнтів банків.

Ключові слова: глобалізаційні процеси, платіжна національна система, міжнародні розрахунки, стандарти, європейський досвід, сфера банківського обслуговування.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку економічних систем і секторів економіки еволюція відносин між економічними суб'єктами супроводжується суттєвими трансформаціями, розкриття сутності яких знайшло своє відображення у значних напрацюваннях вітчизняних науковців. Ідеалізуючи значущість цього процесу як зміни попередньо домінуючої сфери діяльності, яка на певному етапі розвитку визнана неефективною, трансформація передбачає створення «нової формації», метою якої є забезпечення вдосконаленого формату реалізації всіх процесів і максимальної продуктивності діяльності. Не є винятком і банківська сфера, яка, будучи однією з найважливіших галузей у кожній країні, сприяє швидшому зростанню економіки нашої держави, націленої на активну участь у міжнародній торгівлі, шляхом поглиблення експортної орієнтації вітчизняними підприємствами [1, с. 7]. Щодо цього постає питання про необхідність дослідження платіж-

них систем та систем розрахунків в Україні, які створюють та забезпечують безперервне, надійне та ефективне функціонування міжнародних розрахунків в контексті гармонізації платіжного простору з європейським.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим теоретичним та практичним питанням основ функціонування платіжних систем присвятили свої праці як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, зокрема В.Ю. Білоусова, О.Д. Вовчак, Т. Кокколи, В.М. Кравець, І.С. Кравченко, М.Г. Марич, В.І. Міщенко, Б. Норман, Б. Саммерс, П.М. Сенищ, Т.С. Смовженко, О.Й. Шевцова. Однак малодослідженими залишаються питання приведення діяльності платіжних систем у відповідність до міжнародних стандартів з урахуванням гармонізації платіжного простору, оскільки вирішення макроекономічних проблем національної економіки України найбільше пов'язане з можливостями впровадження європейського досвіду у сферу банківського

обслуговування. Актуальність, практична значущість та недостатнє наукове розроблення зазначених питань зумовили вибір теми статті та її своєчасність.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження процесу поступової модернізації та розвитку Національної системи електронних платежів з урахуванням європейського досвіду.

Виклад основного матеріалу. Існують різні підходи до визначення сутності платіжної системи, серед яких можна виділити структурний, структурно-функціональний, функціональний, інституційний, процесний підходи до визначення платіжної системи як загальноекономічної категорії; структурно-функціональний підхід до визначення сутності платіжної системи як сукупності інститутів/організацій [2]. Згідно з Директивою 2007/64/ЄС Європейського Парламенту та Ради платіжна система визначається як система переказу грошових коштів за офіційно визначеними та стандартизованими правилами оброблення, клірингу та/або розрахунку платіжних трансакцій [3]. На нашу думку, найбільш точне визначення платіжної системи наведено у Законі України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», за якого платіжну систему складають платіжна організація, учасники платіжної системи та сукупність відносин, що виникають між ними під час проведення переказу коштів. Проведення переказу коштів є обов'язковою функцією, що має виконувати платіжна система [4].

Сьогодні у світі задіяно велику кількість платіжних систем, які відрізняються одна від одної організаційно-правовими формами платіжної організації платіжної системи, особливостями здійснення розрахунків у платіжній системі, обсягами операцій та іншими характеристиками.

Національна платіжна система України як складова фінансової системи країни у широкому розумінні є механізмом, що забезпечує грошовий обіг та є невід'ємним компонентом державної грошової системи й елементом інфраструктурного та технологічного забезпечення реалізації цілей грошово-кредитної політики центрального банку. У вузькому розумінні цього поняття під національною платіжною системою слід розуміти сукупність інституційних та інфраструктурних елементів окремих платіжних систем, а також платіжних інструментів, договірних відносин та законодавчих норм, що забезпечують рух коштів між економічними суб'єктами в межах країни.

З урахуванням світових глобалізаційних процесів та посилення міжнародного характеру платіжних систем і грошових переказів стверджуємо, що поняття платіжної системи виходить за рамки окремої держави, відповідно, національної платіжної системи. Безумовно, діяльність усіх національних платіжних систем забезпечує їх оверсайт та взаємозв'язки між ними по всьому світі, створюючи світову платіжну систему. Все вищезазначене підтверджує думку про необхідність гармонізації платіжного простору з європейським та переходу на міжнародну систему рахунків [2].

З огляду на комплексність заходів зі впровадження міжнародних стандартів задля розвитку платіжного ринку НБУ поступово модернізує та розвиває систему електронних платежів. Так, вже введено в дію нормативний документ «Про запровадження міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) в Україні» [5]. Однак відстрочення впровадження міжнародного номера банківського рахунку IBAN було пов'язане з необхідністю доопрацювання банками програмного забезпечення систем дистанційного обслуговування, якими користуються клієнти.

Так, відповідно до вимог стандарту № 13616 Міжнародної організації зі стандартизації ISO, банки України зобов'язані в період з 5 серпня по 31 жовтня 2019 року самостійно здійснити зміну (не за ініціативою клієнта) діючих рахунків клієнтів банків [5; 6]. Проте звернення Державної казначейської служби України для забезпечення виконання бюджетних програм у повному обсязі дещо змінило послідовність дій та спричинило ухвалення НБУ рішення про продовження до 12 січня 2020 року можливості заповнення пари реквізитів у документах на переказ коштів задля спрощення переходу (банкам, бюджетним установам, юридичним та фізичним особам).

Отже, до основних характеристик нововведень слід віднести міжнародний номер банківського рахунку (International Bank Account Number (далі – IBAN)); послідовність переходу на міжнародний номер банківського рахунку в різних секторах економіки; визначення переваг запровадження IBAN в український платіжний простір для клієнтів банків.

Міжнародний номер банківського рахунку (IBAN) – це стандартна система банківського рахунку в країнах ЄС, застосування якої буде обов'язковим з 13 січня 2020 року для клієнтів усіх банків України під час здійснення переказів коштів як у національній, так і в іноземних валютах, зокрема під час транскордонних переказів. Таке нововведення суттєво спростить ведення обліку операцій між банками різних країн. Кожна держава самостійно встановлює структуру номера рахунку IBAN згідно з вимогами стандарту ISO № 13616 [6]. Відповідно до Національного стандарту «Фінансові операції. Правила формування міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) в Україні» банки України формують номер банківського рахунку, орієнтуючись на літерно-цифрові символи, які означають таке: код країни – 2 літери; контрольний розряд – 2 цифри; код банку (МФО) – 6 цифр; номер рахунку, який включає нулі, що заповнюють проміжок між МФО і номером рахунку, та самого рахунку клієнта (до 31 жовтня 2019 року – 5–14 символів, з 1 листопада 2019 року – 5–19 символів) [7]. Структура коду наведена на рис. 1.

Результат запровадження IBAN очевидний. По-перше, одразу можна розпізнати країну – учасника розрахунку (UA – Україна); по-друге, можна забезпечити уніфіковану перевірку рахунку клієнта щодо його коректності; по-третє, можна ідентифікувати бан-

ківську установу; нарешті, визначити певного клієнта конкретного банку.

Приклади формату IBAN в електронному вигляді та на паперовому носії наведено в табл. 1, 2 [8].

Приклад IBAN на основі платіжної картки наведено нижче.

Таким чином, банківські рахунки набувають нової структури, яка полегшить здійснення платіжних операцій як на території країни, так і за її кордонами. Важливо, що перехід на міжнародну систему рахунків залишає чинними всі платіжні картки, емітовані банками до рахунку клієнта. Вони є платіжним інструментом, який дає клієнту можливість ініціювати переказ коштів з банківського рахунку.

З огляду на те, що перехідним періодом для змін є період з 5 серпня 2019 року до 12 січня 2020 року, клієнти мають можливість зазначати у реквізитах розрахункових документів як діючий номер рахунку з кодом банку, так і номер рахунку у стандарті IBAN. Однак з 13 січня 2020 року вони матимуть зазначати виключно рахунок за стандартом IBAN.

Крім того, на увагу заслуговує послідовність переходу на міжнародний номер банківського рахунку в різних секторах економіки. Постановою НБУ № 162 передбачено, що банки зобов'язані відкривати клієнтам нові рахунки у стандарті ISO № 13616, а поточні номери рахунків змінювати відповідно до вимог цього стандарту зі збереженням діючого номера аналітичного обліку (не більше 14 символів – з 5 серпня до 31 жовтня). Отже, банки України:

– з 5 серпня 2019 року відкривають рахунки (поточні, вкладні (депозитні), рахунки умовного зберігання (ескроу)) відповідно до вимог стандарту IBAN; забезпечують формування виписки за рахунком клієнта від дати відкриття рахунку та суми вхідного залишку за діючим рахунком до зміни рахунку за стандартом

ISO № 13616 («історія рахунку») з подальшим підтвердженням операцій на будь-яку дату після зміни діючого рахунку клієнта; виконуватимуть документи на арешт коштів/примусове списання/стягнення коштів незалежно від номера рахунку, зазначеного в цих документах (діючий рахунок до зміни за стандартом IBAN/ за стандартом ISO № 13616);

– з 5 серпня 2019 року до 12 січня 2020 року приймають до виконання документи на переказ коштів/зараховують кошти на рахунок отримувача за реквізитами, варіації заповнення яких вибрав клієнт-платник; повідомляють контролюючим органам про зміну діючих рахунків клієнтів суб'єктів господарювання за стандартом IBAN; подають (без заяв клієнтів) до органів Пенсійного фонду України/органів соціального захисту населення перелік рахунків за стандартом ISO № 13616 [5; 7; 9].

Безумовно, вимоги Постанови № 162 повинні враховувати бюджетні установи. Так, Державною казначейською службою України проведена робота щодо зміни реквізитів рахунків для зарахування податків, зборів та інших платежів до державного й місцевих бюджетів відповідно до стандарту IBAN та доведення відповідних реквізитів до органів, які контролюють управління надходжень бюджету.

Міжнародні вимоги казначейством виконано, про що свідчить їх повідомлення про дієвість рахунків для зарахування податків, зборів та інших платежів до державного й місцевих бюджетів вже з 1 жовтня 2019 року та можливість отримання реквізитів нових рахунків у відповідних органів, що контролюють управління надходжень бюджету, та на веб-сторінках Головних управлінь Казначейства в областях, м. Києві [14].

Стосовно юридичних та фізичних осіб – клієнтів банків передбачено, що:

Код Країни		Код банку (МФО)	
UA	XX	XXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Рис. 1. Структура коду IBAN [6; 7]

Таблиця 1

Приклад IBAN на основі рахунку клієнта

Рахунок клієнта	260012335661
Електронний формат	UA853996220000000260012335661
Формат на паперовому носії	UA85 3996 2200 0000 0260 0123 3566 1

Таблиця 2

Приклад IBAN на основі платіжної картки

Номер платіжної картки клієнта	4149005233566882
Електронний формат	UA933996220004149005233566882
Формат на паперовому носії	UA93 3996 2200 0414 9005 2335 6688 2

– з 5 серпня 2019 року вони отримують від банку інформацію про зміну діючого рахунку за стандартом IBAN для інформування своїх контрагентів та зазначення у розрахункових документах (зміна діючого номера рахунку не приводить до зміни положень договору (договору банківського рахунку/розрахунково-касового обслуговування/банківського вкладу тощо));

– з 5 серпня 2019 року до 12 січня 2020 року у документах на переказ коштів вони можуть заповнювати реквізити «Код банку» та «Рахунок» у будь-яких варіаціях;

– з 13 січня 2020 року у реквізиті розрахункового документа «Рахунок» вони зазначатимуть номер рахунку платника/отримувача тільки за стандартом ISO № 13616 [5; 8; 10].

Зазначимо, що банки України, їх клієнти, Казначейство в документах на переказ коштів у перехідний період заповнюють такі реквізити, як «Код банку платника/отримувача/стягувача» та «Рахунок платника/отримувача/стягувача» або реквізит «Рахунок платника/отримувача/стягувача» за стандартом IBAN. У реквізиті «Код банку платника/отримувача/стягувача» зазначається нуль [3; 4; 11].

В міжбанківських електронних розрахункових документах системи електронних платежів НБУ заповнюють:

– реквізит “IBAN”, якщо в документах на переказ коштів реквізит «Рахунок платника/отримувача/стягувача» заповнено за стандартом ISO № 13616, у реквізитах «Код банку» і «Рахунок клієнта» зазначаються нулі;

– реквізити «Код банку» та «Рахунок клієнта», якщо в документах на переказ коштів заповнено реквізити «Код банку платника/отримувача/стягувача» та «Рахунок платника/отримувача/стягувача», у реквізиті “IBAN” зазначається нуль [5; 13; 14].

Так, банки й надалі продовжують відкривати нові рахунки для своїх клієнтів, а Казначейство вже виконало покладені на нього обов’язки стосовно зміни реквізитів на нові.

Отже, перевагами для клієнтів банків щодо впровадження IBAN в український платіжний простір можна впевнено назвати зручність та простоту ідентифікації

платника й отримувача коштів, а також банку України, що їх обслуговує; уникнення помилок у реквізитах рахунків завдяки скороченню реквізитів в розрахункових документах; швидкість здійснення переказів та отримання коштів [11]. Також ці нововведення дають можливість гармонізувати платіжний простір на теренах України з європейським і сприяють подальшій запланованій модернізації системи електронних платежів НБУ та звітності, що подається до нього.

Загалом використання стандарту IBAN завдяки скороченню реквізитів має зробити зручнішим оформлення розрахункових документів. Наприклад, використання IBAN у платіжних дорученнях дає змогу, по-перше, забезпечити можливість прискореного, повністю автоматичного проходження міжнародного платежу на користь клієнта; по-друге, знизити кількість помилкових зарахувань та пов’язаних із цим розслідувань; по-третє, знизити собівартість операцій оброблення міжнародних платежів для банків та вартість платежів для клієнтів [6]. Отже, IBAN замінює кілька обов’язкових реквізитів для проведення банківських операцій, сприяючи як пришвидшенню їх здійснення, так і зменшенню помилок у первинних документах.

Варто також зазначити, що НБУ пропонує використовувати QR-коди, що містять IBAN, для здійснення безготівкового переказу коштів задля спрощення сплати рахунків та обміну платіжною інформацією [9; 10; 15].

Висновки. Отже, Постанова Правління НБУ № 162 відкрила нові горизонти європейського банківського простору для України, вивела її на вищий рівень організації ведення обліку та складання звітності відповідно до міжнародних стандартів, здійснила модернізацію та подальший розвиток системи електронних платежів НБУ, забезпечила мінімізацію можливого допущення помилок під час заповнення первинної документації, пришвидшила процес її оброблення та надала можливість знизити його собівартість. Нова структура рахунків значно пришвидшить і полегшить проведення операцій в платіжному просторі як на території України, так і за її межами.

Список літератури:

1. Маргасова В.Г., Акименко О.Ю. Вихід вітчизняних підприємств на європейський ринок в умовах посилення інтеграційних процесів. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. № 3 (15). С. 7–14.
2. Балакіна Ю.С. Оверсайт платіжних систем в Україні : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08. Київ, 2018. 269 с.
3. Директива 2009/110/ЄС Європейського Парламенту та Ради щодо започаткування та здійснення діяльності установами – емітентами електронних грошей та пруденційний нагляд за ними, що вносить зміни до Директиви 2005/60/ЄС та 2006/48/ЄС та скасовує Директиву 2000/46/ЄС від 16 вересня 2009 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a18 (дата звернення: 01.10.2019).
4. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 року № 2346-III / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2019).
5. Про запровадження міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) в Україні : Постанова Правління НБУ від 28 грудня 2018 року № 162 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2019).
6. Стандарт ISO 13616:2003 «Банковское дело и смежные финансовые услуги. Международный номер банковского счета (IBAN)», разработанный Международной организацией по стандартизации (ISO) и Европейским комитетом по банковским стандартам (ECBS). URL: <https://academic2.ru> (дата звернення: 01.10.2019).

7. Національний стандарт України «Фінансові операції. Правила формування міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) в Україні. (IBAN Registry:2009, NEQ) ДСТУ-Н 7167:2010», затв. Наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11 жовтня 2010 року № 454. URL: <https://ips.ligazakon.net> (дата звернення: 01.10.2019).

8. Положення про правила формування IBAN міжнародного банківського номера рахунку в Україні. Версія 1.0. Підготовлено Робочою групою Асоціації «УкрСВІФТ»: веб-сайт. URL <https://docs.wixstatic.com> (дата звернення: 01.10.2019).

9. Національний банк запроваджує міжнародний номер банківського рахунку IBAN. URL <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 10.10.2019).

10. Національний банк на прохання банків відтермінував запровадження номера банківського рахунку IBAN. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2019).

11. В Україні з 5 серпня 2019 року стартує запровадження міжнародного номера банківського рахунку. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2019).

12. Про внесення змін до Постанови Правління Національного банку України від 28 грудня 2018 року № 162 : Постанова Правління Національного банку України від 26 вересня 2019 року № 118 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2019).

13. Термін переказу коштів за парою реквізитів «Код банку» та «Рахунок» продовжено. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2019).

14. Як буде здійснюватися перехід на міжнародний номер банківського рахунку IBAN. URL: <https://buhgalter911.com> (дата звернення: 01.10.2019).

15. З 1 жовтня будуть діяти нові бюджетні рахунки за стандартом IBAN. URL: <https://buhgalter911.com> (дата звернення: 28.09.2019).

References:

1. Marhasova V.H., Akymenko O.Y. (2018) Vykhid vitchyznianskykh pidpriemstv na yevropeyskyi rynek v umovakh posylennia intehratsiinykh protsesiv [Entry of domestic enterprises into the European market in the conditions of strengthening of integration processes]. *Problems and prospects of economy and management*, vol. 15, no. 3, pp. 7–14.

2. Balakina Y.S. (2019) *Oversait platizhnykh system v Ukraini* [Oversight of payment systems in Ukraine] (PhD Thesis), Kiev : Kyiv University of Banking [in Ukrainian].

3. *Dyrektyva 2009/110/ES Yevropeys'koho Parlamentu ta Rady shchodo zapochatkuvannya ta zdiysnennya diyal'nosti ustanovamy – emitentamy elektronnykh hroshey ta prudentsiynny nahlyad za nymy, shcho vnosyt' zminy do Dyrektyvy 2005/60/ES ta 2006/48/ES, ta skasovuye Dyrektyvu 2000/46/ES* (2009) [Directive 2009/110/EC of the European Parliament and of the Council on the taking up and pursuit of the business of electronic money issuers and prudential supervisors, amending Directives 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 2000/46/EU]. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua> (accessed: 1 October 2019) [in Ukrainian].

4. Law of Ukraine on Payment Systems and Funds Transfer in Ukraine [*Pro platizhni systemy ta perekaz koshtiv v Ukraini*] № 1629 IV (2004, March 18). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 29, 137 [About information: Law of Ukraine on 18.03.2004 r. № 1629-IV]. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua>. (accessed: 1 October 2019) [in Ukrainian].

5. *Pro zaprovadzhennya mizhnarodnoho nomera bankivskoho rakhunku (IBAN) v Ukraini* (2018) [Resolution of the National Bank of Ukraine on amendment of the resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated December 28, 2018 № 162]. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua> (accessed: 1 October 2019) [in Ukrainian].

6. *Finansovi posluhy – Mizhnarodnyi nomer bankivskoho rakhunku (IBAN) – Chastyna 1: Struktura IBAN* [Financial services – International bank account number (IBAN) – Part 1: Structure of the IBAN]. (2007). ISO 13616-1: 2007 from 1st March 2007. Geneva : International Standard (accessed: 1 October 2019) [in English].

7. *Finansovi operatsii. Pravyla formuvannya mizhnarodnoho nomera bankivskoho rakhunku (IBAN) v Ukraini (IBAN Registry:2009, NEQ)* [Financial operations. Rules of formation of International Bank Account Number (IBAN) in Ukraine (IBAN Registry:2009, NEQ)]. (2009). DSTU-N 7167:2010 from 11th October 2010. Kyiv : Derzhspozhyvstandart Ukrainy. Available at: <https://ips.ligazakon.net> (accessed: 1 October 2019) [in Ukrainian].

8. *Polozhennya pro pravyla formuvannya IBAN mizhnarodnoho bankivsk'oho nomera rakhunku v Ukraini*. Versiya 1.0. Pidhotovleno Robochoyu hrupoyu Asotsiatsiyi “UkrSVIFT” [Regulations prepared by the Working Group of the Association “UkrSWIFT” on the rules of formation of IBAN international bank account number in Ukraine. Version 1.0.] (2008). Available at: <https://docs.wixstatic.com> (accessed: 1 October 2019) [in Ukrainian].

9. National Bank of Ukraine (2019) *Natsionalnyi bank zaprovadzhuie mizhnarodnyi nomer bankivskoho rakhunku IBAN* [The National Bank introduces IBAN international bank account number]. Available at: <https://bank.gov.ua> (accessed: 1 October 2019) [in Ukrainian].

10. National Bank of Ukraine (2019) *Natsionalnyi bank na prokhannya bankiv vidterminuvav zaprovadzhennia nomera bankivskoho rakhunku IBAN* [The National Bank delayed the introduction of the IBAN bank account number at the request of banks]. Available at: <https://bank.gov.ua> (accessed: 1 October 2019) [in Ukrainian].

11. National Bank of Ukraine (2019, October 1) *V Ukraini z 5 serpnia 2019 roku startuie zaprovadzhennia mizhnarodnoho nomera bankivskoho rakhunku* [The introduction of an international bank account number will start in Ukraine starting August 5, 2019]. Available at: <https://bank.gov.ua> (accessed: 1 October 2019) [in Ukrainian].

12. Pro vnesennya zmin do postanovy Pravlinnya Natsional'noho banku Ukrainy vid 28.12.2018 r № 162: [Resolution of the National Bank of Ukraine on amendment of the resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated December 28, 2018 № 162 № 118] (2018). Available at: <http://zakon.rada.gov.ua> (accessed: 26 September 2019) [in Ukrainian].

13. National Bank of Ukraine (2019) *Termin perekazu koshtiv za paroiu rekvizitiv "Kod banku" ta "Rakhunok" prodovzhenno* [The term remittance for a couple of proppses "Bank code" and "Account" extended]. Available at: <https://bank.gov.ua/news/all/termin-perekazu-koshtiv-za-paroyu-rekvizitiv-kod-banku-ta-rahunok-prodovzhenno> (accessed: 1 October 2019) [in Ukrainian].

14. Group of companies "Factor" (2019) *Yak bude zdiisniuvatysia perekhid na mizhnarodnyi nomer bankivskoho rakhunku IBAN?* [How will I switch to an IBAN international bank account number?]. Available at: <https://buhgalter.com.ua> (accessed: 1 October 2019) [in Ukrainian].

15. Group of companies "Factor" (2019, September 28) *Z 1 zhovtnia budut diiaty novi biudzhetni rakhunky za standartom IBAN* [Starting October 1st, new IBAN budget accounts will operate]. Available at: <https://buhgalter.com.ua> (accessed: 28 September 2019) [in Ukrainian].

ВЛИЯНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ НА НАЦИОНАЛЬНУЮ ПЛАТЕЖНУЮ СИСТЕМУ УКРАИНЫ

В статье доказана своевременность исследования проблемы приведения деятельности платежных систем в соответствие с международными стандартами с учетом гармонизации платежного пространства и того, что решение макроэкономических проблем национальной экономики Украины больше всего связано с возможностями внедрения европейского опыта в сферу банковского обслуживания. Приведено определение понятия «национальная платежная система», под которым понимается совокупность институциональных и инфраструктурных элементов отдельных платежных систем, а также платежных инструментов, договорных отношений и законодательных норм, обеспечивающих движение средств между экономическими субъектами в пределах страны. Приведен ряд основных характеристик нововведений, среди которых следует назвать международный номер банковского счета (IBAN, International Bank Account Number); последовательность перехода на международный номер банковского счета в различных секторах экономики; определение преимуществ внедрения IBAN в украинское платежное пространство для клиентов банков.

Ключевые слова: глобализационные процессы, платежная национальная система, международные расчеты, стандарты, европейский опыт, сфера банковского обслуживания.

THE IMPACT OF INTERNATIONAL STANDARDS ON THE NATIONAL PAYMENT SYSTEM OF UKRAINE

The banking sector, which is one of the most important industries, contributes to the faster growth of our country's economy. Deepening export orientation by domestic enterprises is targeting the economy to actively participate in international trade. Therefore, the study of payment systems and their compliance with international standards, taking into account the harmonization of the payment space is timely and relevant. It is the payment systems that create and ensure the continuous, reliable and efficient functioning of international payments in the context of the harmonization of the payment space with the European one. The authors attempt to analyze the impact of the introduction of international standards on the national payment system, which will allow to harmonize the payment space with the European one, will help the planned modernization of the electronic payments system by the National Bank of Ukraine. The article systematizes and generalizes the scientific approaches to determining the nature of the payment system, under which the authors understand the payment organization, the participants in the payment system and the set of relationships that arise between them when making funds transfers. The authors argue that the concept of payment system goes beyond the individual state, the national payment system, and the activities of all national payment systems ensure their overseas and relationships between them around the world, creating a worldwide payment system. The definition of the concept of "national payment system", which refers to the totality of institutional and infrastructure elements of individual payment systems, as well as payment instruments, contractual relations and legal rules that ensure the flow of funds between economic agents within the country. Features of innovations are presented, among them: International Bank Account Number – IBAN (International Bank Account Number); sequence of transfer to the international bank account number in different sectors of the economy; determining the benefits of implementing IBAN in the Ukrainian payment space for bank clients.

Key words: globalization processes, national payment system, international payments, standards, European experience, banking services.